

УДК 351.74:004:341.232

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.35>

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Покришень Д.А.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового інституту права,
правоохоронної діяльності та психології,
Пенітенціарна академія України
ORCID: 0000-0001-9572-413X*

Пузиревський М.В.,

*доктор філософії з права,
доцент кафедри кримінально-виконавчого
та кримінального права Навчально-наукового інституту права,
правоохоронної діяльності та психології,
Пенітенціарна академія України
ORCID: 0000-0001-8835-3238*

Покришень Д.А., Пузиревський М.В. Інформаційно-правові засади підготовки персоналу правоохоронних органів: досвід країн Європейського Союзу.

У статті здійснено комплексний аналіз міжнародного, зокрема європейського, досвіду інформаційно-правового забезпечення професійної підготовки персоналу правоохоронних органів. Обґрунтовано, що в умовах цифровізації та трансформації безпекового середовища ефективність правоохоронної діяльності безпосередньо залежить від рівня інтеграції правової освіти з інформаційно-комунікаційними технологіями, стандартизації освітніх програм і впровадження принципів безперервного навчання. Розкрито ключові тенденції розвитку систем професійної підготовки правоохоронців у країнах Європейського Союзу, серед яких виокремлено формування єдиного освітнього та правового простору, гармонізацію навчальних стандартів, поєднання теоретичної та практичної складових навчання, а також орієнтацію на гуманістичну та компетентнісну парадигму.

Особливу увагу приділено аналізу діяльності Агентства Європейського Союзу з підготовки співробітників правоохоронних органів (CEPOL), онлайн-платформи LEEd, а також спеціалізованих міжнародних освітніх ініціатив у сфері кібербезпеки та протидії транснаціональній злочинності. Доведено, що зазначені інституційні механізми сприяють формуванню інформаційно-правових компетентностей правоохоронців, розвитку навичок прийняття рішень у складних оперативних умовах, дотриманню стандартів прав людини, захисту персональних даних і етичних принципів службової діяльності. Зроблено висновок, що європейська модель професійної підготовки характеризується комплексністю, практичною спрямованістю та орієнтацією на міжвідомчу і міжнародну взаємодію.

Обґрунтовано доцільність використання позитивного європейського досвіду для вдосконалення національної системи підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з урахуванням сучасних викликів безпеки та процесів євроінтеграції. Зокрема, увагу приділено наявності в Європейському Союзі єдиного правового та освітнього простору, змістовної підготовки, що включає права людини, захист даних, етичні кодекси, елементи кіберзахисту та міжнародної співпраці, застосуванню мультидисциплінарних підходів і методик міжнародної взаємодії, а також невіддільності теорії від практики.

Ключові слова: персонал, професійна підготовка, правоохоронні органи, цифровізація, інформаційно-правові компетентності, Європейський Союз, кібербезпека, захист персональних даних, практична спрямованість, євроінтеграція.

Pokryshen D.A., Puzyrevskiy M.V. Information and legal principles of law enforcement personnel training: experience of the European Union countries.

The article provides a comprehensive analysis of international, particularly European, experience in the information and legal support of professional training for law enforcement personnel. It

substantiates that in the context of digitalisation and the transformation of the security environment, the effectiveness of law enforcement activities largely depends on the integration of legal education with information and communication technologies, the standardisation of educational programmes, and the implementation of lifelong learning principles. The study identifies key trends in the development of professional training systems for law enforcement officers in European Union countries, including the formation of a common legal and educational space, harmonisation of training standards, integration of theoretical and practical components of education, and a shift towards a humanistic and competence-based training paradigm.

Special attention is paid to the analysis of the activities of the European Union Agency for Law Enforcement Training (CEPOL), the LEEed online learning platform, and specialised international educational initiatives in the fields of cybersecurity and combating transnational crime. It is demonstrated that these institutional mechanisms contribute to the development of information and legal competencies of law enforcement personnel, enhance decision-making skills under complex operational conditions, and ensure compliance with human rights standards, personal data protection, and ethical principles of professional conduct. The article concludes that the European model of professional training is characterised by its comprehensive nature, practical orientation, and focus on interagency and international cooperation.

The feasibility of utilizing positive European experience to improve the national system for training personnel of the State Criminal-Executive Service of Ukraine has been substantiated, taking into account current security challenges and European integration processes. In particular, attention is drawn to the existence of a unified legal and educational space within the European Union, comprehensive training that includes human rights, data protection, ethical codes, elements of cybersecurity, and international cooperation, the application of multidisciplinary approaches and methodologies for international interaction, as well as the inseparability of theory and practice.

Key words: personnel, professional training, law enforcement agencies, digitalisation, information and legal competencies, European Union, cybersecurity, personal data protection, practical orientation, European integration.

Постановка проблеми. Міжнародний досвід інформаційно-правового забезпечення підготовки персоналу правоохоронних органів становить важливий орієнтир для формування сучасної національної моделі професійної освіти у цій сфері. У більшості розвинених країн спостерігається тенденція до інтеграції правової підготовки з інформаційно-комунікаційними технологіями, що забезпечує ефективне управління знаннями, стандартизацію освітніх програм і підвищення рівня правової культури персоналу. Такий досвід ґрунтується на принципах безперервного навчання, цифровізації освітнього середовища та міжнародної співпраці у сфері правоохоронної освіти. Аналіз зарубіжних практик дозволяє виявити ефективні механізми взаємодії між освітніми, правовими та інформаційними системами, що може стати основою для вдосконалення національного підходу до підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Метою дослідження є аналіз принципів та практик країн Європейського Союзу у сфері інформаційно-правового забезпечення професійної підготовки правоохоронців і визначення ключових аспектів, що можуть бути використані для вдосконалення системи підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах цифровізації та євроінтеграції.

Стан опрацювання проблематики. Питанню вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду підготовки персоналу правоохоронних органів присвятили свої праці В. Аніщенко, О. Бандурка, Ю. Битяк, О. Буханевич, Л. Васянович, С. Вітвіцький, А. Галай, В. Галуцько, Л. Голинська, С. Гречанюк, С. Зливко, А. Зобнів, І. Ісаєва, М. Карпенко, С. Ківалов, В. Кобзар, Т. Коломоєць, В. Колпаков, І. Кузьменко, М. Лимар, Р. Мельник, Ю. Мерденюк, Д. Мулявка, В. Настюк, В. Олефір, В. Пузирний, Н. Радченя, Н. Свириденко, В. Сокуренько, С. Стеценко, В. Терехов, С. Токар, Н. Томков, М. Шульга, Д. Швець та інші.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка у правоохоронній сфері визначається як цілеспрямований, системно організований процес набуття, поглиблення та вдосконалення спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного виконання завдань службової діяльності. Вона передбачає не лише засвоєння теоретичних основ права та процедур, але й формування практичних компетентностей, що забезпечують готовність працівників до прийняття рішень у складних оперативних і правових ситуаціях. Основним призначенням професійної підготовки є відточування професійної майстерності, розвиток аналітичного мислення та вироблення навичок, які забезпечують належне виконання функціональних обов'язків відповідно до вимог чинного законодавства та стандартів правоохоронної діяльності [1].

На сучасному етапі розвитку професійної підготовки правоохоронців у країнах Європейського Союзу спостерігається низка узагальнених тенденцій, зумовлених процесами європейської інте-

грації та глобалізації. Передусім простежується створення відомих систем безперервної професійної освіти, які забезпечують підготовку фахівців різних рівнів від початкового до управлінського. Ці системи орієнтовані на формування стійких професійних компетентностей, що відповідають сучасним вимогам безпеки та міжнародним стандартам службової діяльності [2].

Інтеграційні процеси сприяють зближенню підходів до професійної підготовки, гармонізації освітніх програм і запровадженню єдиних стандартів навчання в межах європейського правового простору. Водночас у системах підготовки зберігається національна специфіка, що дозволяє поєднати загальноєвропейські стандарти з традиційними формами професійної освіти. Важливим чинником є підвищення якості освітнього процесу шляхом удосконалення змісту, умов і методів навчання, запровадження інноваційних педагогічних технологій, зокрема дистанційного та комп'ютерного навчання, тренінгових форм і практико-орієнтованих занять [1].

Визначальною рисою сучасної європейської моделі підготовки є поєднання теоретичної та практичної складових, що забезпечує професійну спрямованість і прикладний характер навчання. Акцент робиться на формуванні у працівників навичок прийняття рішень у реальних умовах, розвитку комунікативної компетентності та готовності до взаємодії в мультикультурному середовищі. Гуманістична парадигма підготовки правоохоронців спрямована на утвердження особистості як найвищої соціальної цінності, що виявляється у створенні освітніх моделей, орієнтованих на розвиток індивідуального потенціалу, етичної свідомості та професійної відповідальності [3].

Отже, сучасні європейські системи професійної підготовки охоплюють комплексний підхід до формування кадрового потенціалу, який включає базову підготовку новопризначених осіб, багатопрофільну освіту керівників середньої ланки та цілеспрямовану підготовку управлінських кадрів. Така структура забезпечує неперервність навчання, узгодженість освітніх стандартів і готовність персоналу до ефективної діяльності в умовах європейського правового простору.

В європейській практиці дедалі набуває більшої ваги принцип *learner-centered training* (*курсантоцентризм*). На практиці це означає відхід від лекційно-тренерського підходу до сценарійного навчання зі стрес-імітативними елементами, змагальними вправами та розвитком *situational awareness* (*ситуаційна обізнаність*) – здатності оцінювати ситуацію й приймати рішення в динаміці реальних умов. Такі методи довели свою ефективність у Швеції, Нідерландах та інших країнах через зміцнення навичок адаптації та прийняття рішення під тиском [4].

У рамках ЄС навчання правоохоронців відбувається через діяльність *Агентства ЄС з навчання правоохоронців (CEPOL)*, що фінансується регламентом (EU) 2015/2219 та започатковано у 2016 році [5]. CEPOL відповідає за організацію освітніх програм, спільних навчальних планів, онлайн-курсів, обмінів та стажувань – з фокусом на правових аспектах, захисті даних, правах людини, транснаціональній співпраці, кібербезпеці та цифровим викликам [6].

Рамковим завданням CEPOL є не лише передача знань, а розвиток *інформаційно-правових компетенцій* правоохоронців, відповідно до стандартів ЄС, у тому числі з обов'язковим дотриманням фундаментальних прав, захисту даних і кіберзахисту. Агентство співпрацює з FRA (Агентством з фундаментальних прав) для розробки тренінгів з етичної і правозахисної поліцейської діяльності, включаючи дотримання приватності, прав постраждалих, уникнення дискримінації [7].

LEEd (Law Enforcement Education) це онлайн-платформа Європейського агентства з підготовки співробітників правоохоронних органів CEPOL, призначена для навчання та підвищення кваліфікації правоохоронців. Через LEEd користувачі отримують доступ до різноманітних інтерактивних курсів, вебінарів, модулів для самостійного вивчення та ресурсів, таких як електронні журнали і навчальні спільноти. Платформа підтримує ключові тематичні напрями: організована злочинність, кіберзлочинність, контртероризм, права людини, лідерство, технології правоохоронних органів, а також міжнародна співпраця. Завдяки LEEd, CEPOL сприяє підвищенню професійного рівня поліцейських через інноваційне дистанційне навчання, що підтримує стратегію агентства щодо забезпечення безпеки та зміцнення співпраці правоохоронних структур у межах ЄС [8].

Серед важливих платформ є *European Cybercrime Training and Education Group (ECTEG)*, котра у співпраці між РЄ, Європолем та Інтерполом проводить міжнародні воркшопи та розробляє стандартизовані навчальні матеріали з протидії кіберзлочинності, доступні правоохоронцям у країнах-членах [9].

Щодо трендів з інтеграції знань і технологій, *Інтелектуальний коледж Європи (ICE)* пропонує академічне і професійне навчання у сфері інтелектуальної діяльності та безпеки на рівні ЄС. Навчальні модулі оновлюються з урахуванням кібер- та інформаційних загроз у міжнародній практиці [10].

Окрім того, ЄС розробляє рекомендації щодо операційної взаємодії та спільних тренінгів, які мають формувати єдину *поліцейську культуру* в умовах інтернаціональної діяльності, зокрема, стандарти роботи під час екстрених операцій, спільні центри взаємодії, доступ до інформаційних каналів та платформи тренінгів для службовців із різних країн-членів [11; 12].

Висновки. Отже, на нашу думку, ключовими елементами інформаційно-правових засад сучасної підготовки персоналу правоохоронних органів у країнах Європейського Союзу є наступні аспекти:

1. Єдиний правовий та освітній простір. Завдяки рамкам LEEEd/CEPOL визначено чіткі стандарти та спільні навчальні програми, які охоплюють основні правові норми, елементи кібербезпеки, фундаментальні права людини та механізми співпраці в межах ЄС. Такий підхід забезпечує уніфікацію знань і навичок серед персоналу різних держав, створює спільну базу для оперативної взаємодії та сприяє формуванню високого рівня професійної компетентності.

2. Змістовна підготовка. Навчальні програми включають комплекс правових і етичних аспектів діяльності, серед яких особлива увага приділяється правам людини, захисту персональних даних, дотриманню етичних кодексів, елементам кіберзахисту та міжнародної співпраці. Така підготовка дозволяє персоналу ефективно реагувати на сучасні виклики безпеки, адаптуватися до змінних умов роботи та зменшувати ризики порушень закону й етики.

3. Мультипрофільні підходи. Освітні модулі базуються на дослідженнях і навчальних матеріалах провідних європейських установ, таких як FRA, ECTEG, Europol Academy та ICE. Використання мультипрофільних підходів дозволяє поєднувати правову, технологічну та соціально-психологічну підготовку, формуючи у персоналу комплексне розуміння сучасних загроз і методів їх попередження.

4. Методика міжнародної взаємодії. Вона передбачає обмін досвідом між навчальними закладами, об'єднання зусиль на національному та європейському рівнях, а також проведення спільних тренінгів і стажувань. Така методика сприяє розвитку практичних навичок, формує навички командної роботи в міжнародному середовищі та підвищує здатність персоналу ефективно виконувати завдання у різних правових та організаційних контекстах.

5. Невіддільність теорії і практики. Успішна підготовка базується на постійному оцінюванні потреб персоналу, моніторингу ефективності навчання та науково-дослідній підтримці. Це дозволяє своєчасно адаптувати зміст курсів до нових загроз, зокрема в кіберпросторі, підвищувати практичну значущість знань та забезпечувати високий рівень готовності до виконання службових завдань.

Таким чином, інтеграція зазначених елементів створює ефективну систему навчання правоохоронного персоналу, яка відповідає сучасним викликам безпеки та вимогам євроінтеграційних процесів. Використання позитивного європейського досвіду може слугувати надійною основою для вдосконалення національної системи підготовки кадрів Державної кримінально-виконавчої служби України, підвищення її професійного рівня та формування культури доброчесності й відповідальності серед персоналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ринденко Н. Тенденції професійної підготовки персоналу прикордонних служб у країнах Європейського Союзу. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2020. Випуск № 1 (20). С. 216–231. URL: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v20i1.410> (дата звернення: 16.11.2025).
2. Кісіль З. До питання професійної підготовки працівників правоохоронних органів у сучасних умовах: міжнародний досвід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: психологічна*. 2017. Випуск № 1. С. 12–24. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/873/1/2017-1-4.pdf> (дата звернення: 16.11.2025).
3. Ісаєва І. Професійна підготовка персоналу Федеральної поліції Німеччини вищої ланки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Випуск № 1 (40). С. 111–114. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/29aa49fc-a43b-4b3b-a74e-afc4cb2f57d8/content> (дата звернення: 16.11.2025).
4. Kleygrewе L., Oudejans R., Koedijk M. and Hutter R. Police Training in Practice: Organization and Delivery According to European Law Enforcement Agencies. *Front. Psychol.* 2021. Vol. 12. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2021.798067/full> (дата звернення: 16.11.2025).
5. CEPOL – law enforcement training: European Union Agency for Law Enforcement Training. *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-law-enforcement-training-cepol_en (дата звернення: 16.11.2025).
6. Training catalogue 2019. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg, 2019. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3fe7cd13-05ca-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення: 16.11.2025).
7. Working together. *European Union Drugs Agency*. URL: https://www.euda.europa.eu/working-together_en (дата звернення: 16.11.2025)

8. LEEd – CEPOL: Learning Management System. *European Union Agency for Law Enforcement Training*. URL: <https://leed.cepol.europa.eu/> (дата звернення: 16.11.2025).
9. Council of Europe. *International workshop on cybercrime training strategies for law-enforcement agencies*. URL: https://www.coe.int/en/web/cybercrime/cybercrime-eap-ii-news/-/asset_publisher/OgK1PiKp0omT/content/international-workshop-on-cybercrime-training-strategies-for-law-enforcement-agencies (дата звернення: 16.11.2025).
10. Borghoff U., Berger L. and Fischer F. The Intelligence College in Europe: An Effort to Create a European Intelligence Community. *Connections: The Quarterly Journal*. 2024. Vol. 23. No. 1. URL: <https://www.intelligence-college-europe.org/wp-content/uploads/2024/09/2024CONNECTIONSICEPREVIEW.pdf> (дата звернення: 16.11.2025).
11. Riehle C. Recommendations on Operational Law Enforcement Cooperation. *Eucrim. The European Criminal law associations' forum*. 2022. No. 2. P. 120. URL: https://eucrim.eu/media/issue/pdf/eucrim_issue_2022-02.pdf (дата звернення: 16.11.2025).
12. European Commission. *Operational law enforcement cooperation. Migration and Home Affairs*. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/law-enforcement-cooperation/operational-law-enforcement-cooperation_en (дата звернення: 16.11.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 11.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026